

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/15/2022
Identifikačné číslo spisu:	5118010282
Dátum vydania rozhodnutia:	08.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5118010282.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč - Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom 8. novembra 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného K. D., pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3. písm. a), písm. c) Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného K. D. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 21. mája 2020, sp. zn. 3To/31/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku dovolanie obvineného K. D. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 11. decembra, sp. zn. 35T/25/2018 bol obvinený K. D. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznaný za vinného zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona (s poukazom na § 138 ods. 1 písm. h) Trestného zákona) v jednočinnom súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Trestného zákona, na skutkovom základe, že:

v čase od dňa 21. októbra 2008 do dňa 23. novembra 2010 na presne nezistenom mieste ako starosta obce H. porušil dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho funkcie v zmysle § 13 ods. 2 Zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. a sfaľoval zápisnicu z 27. Obecného zastupiteľstva obce H. z 21. októbra 2008, v časti Uznesenia č. 144/2008, do ktorej dopísal text: „3. odpredaj nehnuteľnosti N. J. za 1 Sk, z LV XXX - p. č. CKN 216, 217, LV XXX - p. č. CKN 215/1, 215/2 v celistvosti, i za iné prevedené nehnuteľnosti ako pod bod 2. 4. započítanie faktúr s predajom pozemkov z LV XXX, LV XXX, v hodnote 400.000,- Sk (13 277,57 eur) - medzi Obcou H. a JUDr. C. S., ktorý vykonal pre Obec objednané právne služby“, túto zápisnicu opatril pečiatkami obce H. a svojim podpisom starostu, následne dal JUDr. S. C. pokyn na vyhotovenie kúpnej zmluvy zo dňa 23. novembra 2010 medzi obcou H. a J. N., ako aj návrhu na vklad kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľnosti, tieto dokumenty po ich vyhotovení za predávajúcu stranu opatril pečiatkami obce H. svojimi podpismi starostu, pričom kúpnu zmluvu opatril aj osvedčovacou doložkou č. 1407/10, ktorú vypísala zamestnankyňa obecného úradu O. J., no nedošlo k zápisu do osvedčovacej knihy obce H., nakoľko pod touto osvedčovacou doložkou sa

nachádza overený podpis inej osoby, následne tieto dokumenty JUDr. S. C., odniesol na podpis J. N. ako kupujúcej, a potom ich JUDr. S. C. predložil na Okresný úrad Žilina, Katastrálny odbor, správa katastra Žilina, ktorý úrad neskôr vyzval obecný úrad H. na opravu chyby Uznesenia č. 144/2008 v bode „3“, kde bolo nesprávne pomenovanie parcely CKN v dôsledku čoho K. D. k bodu č. 3 Uznesenia č. 144/2008 obce H. dopísal rukou text: „súhlasím so zmenou parciel s CKN na EKN“, prepísal písmena v texte na správny stav a doplnil tam ako vtedajší starosta obce svoj podpis, následne bolo dňa 18. januára 2011 vyhotovené splnomocnenie pre JUDr. C. na zastupovanie oboch strán teda za predávajúcu obec K. D. a kupujúcu J. N. pred Správou katastra v Žiline vo veci opravy vyššie uvedenej kúpnej zmluvy vedenej pod V 9622/2010 a vyššie uvedeného uznesenia č. 144/2008, ktoré splnomocnenie K. D. podpísal i keď už v tej dobe nebol starostom obce H., taktiež ho podpísala J. N. a JUDr. S. C., ktorý dňa 24. januára 2011 odniesol opravené uznesenie obce H. č. 144/2008, ktoré mu odovzdal K. D. na Obecný úrad Jaseňové, kde bola táto listina overená a na základe vyššie uvedených sfašovaných písomností Okresný úrad Žilina, Katastrálny odbor, správa katastra Žilina, vydal dňa 24. januára 2011 rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam v katastrálnom území H. k pozemkom registra vtedy vedených pod:

- EKN parcelné číslo 215/1, orná pôda o výmere 301 m²
- EKN parcelné číslo 215/2, orná pôda o výmere 290 m²,
- EKN parcelné číslo 216, orná pôda o výmere 104 m²,
- EKN parcelné číslo 217, orná pôda o výmere 173 m²

v prospech J. N., rod. J., nar. X.X.XXXX, bytom H. č. XXX v podiele 1/1, v dôsledku čoho bola spôsobená obci H. škoda vo výške 70 700,- eur.

Za to okresný súd obvinenému podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), písm. l), § 37 písm. h/, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, a per analogiam § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, ktorý podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu vo výmere 3 (tri) roky. Súd prvého stupňa zároveň podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil obvinenému povinnosť nahradiť poškodenej Obec - H., so sídlom H. XXX, XXX XX U., IČO: XXXXXXXXX, škodu vo výške 70 700,- eur.

Krajský súd v Žiline (ďalej tiež „odvolací súd“) na podklade odvolania obvineného (podaného voči výroku o náhrade škody) rozhodol uznesením z 21. mája 2020, sp. zn. 3To/31/2020 tak, že odvolanie obvineného zamietol podľa § 319 Trestného poriadku.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Martina Dolníka, vo svoj prospech dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Uplatnený dovolací dôvod podľa obvineného bol naplnený tým, že sa konajúce súdy nevysporiadali so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie o náhrade škody. Podľa obvineného k priznaniu nároku na náhradu škody došlo v rozpore s ustanovením § 46 ods. 3, § 287 os. 1 Trestného poriadku, § 100 ods. 1 a § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nárok na náhradu škody zo strany poškodenej nebol uplatnený riadne, keďže z jej návrhu na náhradu škody nebolo zrejmé v akej výške sa nárok uplatňuje - neuviedla aspoň minimálnu výšku uplatňovanej škody. V tejto súvislosti prezentoval svoj nesúhlas s odôvodnením namietaného uznesenia krajského súdu, ktorý neprijal jeho argumentáciu o tom, že dôvodom nekvalifikovaného uplatnenia nároku na náhradu škody bola skutočnosť, že v prípravnom konaní poškodená strana ako spôsob náhrady škody žiadala obnovenie predošlého stavu (naturálnu reštitúciu), t. j. nežiadala náhradu škody v peniazoch aj napriek tomu, že jej boli známe závery znaleckého posudku č. 13/2017 obsahujúce určenie výšky - všeobecnú hodnotu pozemku. Nárok na náhradu škody pomocou obnovenia predošlého stavu zmenila poškodená strana až prostredníctvom splnomocnenkyne na hlavnom pojednávaní, kedy žiadala náhradu škody v peniazoch, čo podľa obvineného možno označiť za neprípustné, nakoľko nejde o spresnenie včas a riadne uplatneného nároku na náhradu škody v peniazoch, ale zmenu uplatneného nároku na náhradu škody. Podľa obvineného k

priznaniu nároku na náhradu škody v peniazoch bránila aj zákonná prekážka - nemožnosť jeho priznania z dôvodu premlčania podľa § 106 Občianskeho zákonníka, so zreteľom aj na vznesenú námietku premlčania. Z uvedeného dôvodu zastáva názor, že takéto podanie nespĺňa kritériá pre riadne uplatnenia nároku, ktoré sú určené ustanoveniami § 287 ods. 1 a 46 ods. 3 Trestného poriadku, a teda mali konajúce súdy poškodenú stranu (podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku) odkázať s jej nárokom na náhradu škody na civilné konanie. Obvinený takisto prezentoval svoj nesúhlas s odôvodnením namietaného uznesenia krajského súdu, ktorý neprijal jeho argumentáciu, keď okresný súd pri určení výšky škody nezohľadnil zrejmy nepomer medzi výškou všeobecnej hodnoty pozemkov a výškou nákladov potrebných pre navrátenie vlastníckeho práva k pozemkom do predošlého stavu a stanovil výšku škody v sume zodpovedajúcej všeobecnej hodnote pozemkov, avšak nezodpovedajúcej pojmu tzv. skutočnej škody (§ 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Podľa obvineného výška škody bola stanovená bez zohľadnenia viacerých skutočností, a to že strata vlastníckeho práva poškodenej strany v dôsledku absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, nie je nezvratným stavom (prebiehajúce konanie o určení vlastníckeho práva), ako aj skutočnosti, že náklady na obnovenie predošlého stavu (t. j. vlastníckeho práva poškodenej strany) sú nepochybne nižšie ako všeobecná hodnota predmetných pozemkov a rovnako, že výška škody nezodpovedá hodnote v čase spáchania trestného činu podvodu podľa 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona. Preto nesúhlasil s právnymi závermi odvolacieho súdu, s jeho odôvodnením.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozhodnutím krajského súdu, ako aj rozhodnutím okresného súdu bol porušený zákon a zrušil napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa v časti výroku rozsudku o náhrade škody a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Dovolenie bolo v zmysle § 376 Trestného poriadku zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „prokurátor“) a uviedla, že cieľom adhézneho konania je nahradiť škodu, ktorá bola spôsobená v príčinnej súvislosti s trestnou činnosťou páchatel'a. Ak je dôkazmi nepochybne preukázaná aspoň časť riadne a včas uplatneného nároku na náhradu škody poškodeným, súd je spravidla povinný rozhodnúť aj výrokom o náhrade škody. Keďže výška škody, ktorá bola súčasťou opisu skutku uvedeného vo výrokovej časti rozsudku Okresného súdu Žilina, predstavoval sumu 70.700,- eur a ktorá mala nepochybne vplyv aj na právnu kvalifikáciu skutku, ku ktorému sa obvinený v celom rozsahu priznal (urobil vyhlásenie o vine), postup súdu prvého stupňa bol preto dôvodný a zákonný, pričom odvolací súd nezistil žiadne prekážky na uloženie povinnosti nahradiť poškodenej strane škodu, ktorá bola v rámci konania dôkazmi preukázaná. Poškodená strana si nárok na náhradu škody v trestnom konaní uplatnila riadne a včas, čo vyplýva z výsluchu poškodenej k spôsobenej škode zo dňa 14. novembra 2017, v štádiu prípravného konania, kde uviedla: „čo sa týka spôsobenej škody a nároku tejto škody v trestnom konaní žiadam, aby pozemok bol vrátený opäť Obci H., ktorá ho pred prevodom vlastnila, čo sa týka hodnoty pozemku, tak ja nie som znalec, a preto sa stotožňujem so sumou, ktorá sa nachádza v znaleckom posudku, ktorý je súčasťou spisu, teda 70 000,- eur.“ Z tohto vyjadrenia jednoznačne vyplýva, že žiada nahradiť škodu pomocou obnovenia pôvodného stavu (vrátiť pozemok) alebo žiada o priznanie nároku na náhradu škody vo výške 70 000,- eur. Uvedená alternatíva spôsobu náhrady škody pomocou obnovenia do pôvodného stavu nie je v trestnom konaní vylúčená a v rámci adhézneho konania by prichádzala do úvahy za predpokladu, ak je to možné a účelné. Výška škody bola podložená znaleckým posudkom súdneho znalca ustanoveného vyšetrovateľom v prípravnom konaní, ku dňu 23. november 2010, teda ku dňu uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy medzi poškodenou stranou (ako predávajúcim) a J. N. (ako kupujúcou), pričom odvolací súd dospel k jednoznačnému záveru, že nie sú pochybnosti o správnosti znaleckého posudku. Čo sa týka skutočnosti, že pre adhézne konanie platí, že o nároku na náhradu škody nie je možné rozhodovať dvakrát (zásada nie dvakrát v tej istej veci), tak ani v čase podania dovolania obvineného táto situácia nenastala, pretože súd žalobu vedenú na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 32C/13/2020 v celom rozsahu zamietol, obvinený sa proti rozsudku odvolal, a teda konanie nie je

doposiaľ právoplatne skončené. V nadväznosti na uvedené prokurátorka zastávala názor, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Preto navrhla, aby najvyšší súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Vyjadrenie prokurátorky bolo doručené obvinenému a jeho obhajcovi a zároveň poškodenej strane (I. ÚS 355/2015).

Poškodená Obec H. na vyjadrenie prokurátorky reagovala podaním, doručeným okresnému súdu 2. novembra 2021, prostredníctvom splnomocnenkyne JUDr. Márie Padalovej, v ktorom uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožnila s vyjadrením prokurátorky.

Poškodená strana podaním doručeným okresnému súdu 30. apríla 2021 prostredníctvom splnomocnenkyne mala za to, že dôvody, ktoré uvádza obvinený sú účelové, právne irelevantné, bez konkrétnych dôkazov. Zdôraznila, že nárok na náhradu škody v trestnom konaní bol uplatnený riadne a včas, pričom výška škody bola stanovená na podklade znaleckého posudku vypracovaného súdnym znalcom v prípravnom konaní (pozn. postupom podľa § 2 ods. 10 Tr. por.). Nesúhlasila ani s tvrdením obvineného, že priznaniu nároku na náhradu škodu bránila zákonná prekážka z dôvodu jeho premlčania v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka. Podotkla, že výška škody je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorá mala nepochybne vplyv aj na právnu kvalifikáciu skutku, ku ktorému sa obvinený v celom rozsahu priznal (urobil vyhlásenie o vine), a preto postup súdu prvého stupňa považovala za dôvodný a zákonný. Záverom poukázala na to, že predmetný pozemok je doposiaľ v právnej aj faktickej dispozícii tretej osoby. Z týchto dôvodov poškodená navrhla, aby dovolací súd dovolanie v plnom rozsahu zamietol.

Vyjadrenie poškodenej strany bolo doručené prokurátorovi, obvinenému a jeho obhajcovi (I. ÚS 355/2015).

K vyjadreniu poškodenej strany reagoval obvinený sám podaním, doručeným okresnému súdu 25. mája 2021, v ktorom v plnom rozsahu zotrval na podanom dovolaní a na jeho dôvodoch.

Prokurátorka sa s obsahom vyjadrenia poškodenej strany v plnom rozsahu stotožnila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], na podnet osoby, ktorej zákon právo na podanie dovolania nepriznáva, v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku). Súčasne však zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože bolo založené na dovolacích dôvodoch [371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], ktoré Trestný poriadok v danej situácii nepripúšťa.

Zo spisového materiálu vyplýva, že obvinený na hlavnom pojednávaní po prednesení obžaloby a poučení podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku, že súdom prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním, okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe, súd po kladnom zodpovedaní otázok podľa § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) Trestného poriadku, jeho vyhlásenie prijal, pričom následne vykonal dokazovanie len vo vzťahu k výroku o treste a náhrade škody.

Z ustanovenia § 257 ods. 5 Trestného poriadku možno vyvodiť, že dovolanie je možné podať aj proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol obvinený uznaný za vinného, potom čo na hlavnom pojednávaní súd prijal vyhlásenie obvineného o vine. Predmetné ustanovenie však bližšie nevy vymedzuje subjekt, ktorý je oprávnený toto dovolanie podať.

Pre určenie oprávneného subjektu je preto nutné vychádzať predovšetkým z ustanovení podľa § 369 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a ustanovenia § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku, dovolanie z dôvodov § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku, proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

- a) generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku,
- b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 Trestného poriadku môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Interpretujúc ustanovenie § 369 Trestného poriadku v kontexte ustanovenia § 257 ods. 5 Trestného poriadku, je možné dôjsť k záveru, že proti rozsudku, ktorý bol prijatý na základe vyhlásenia obvineného o vine, v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku, môže dovolanie podať iba minister spravodlivosti, ktorý môže v uvedenej situácii namietať iba dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd nad rámec uvedeného dodáva, že určitú modifikáciu v tomto ohľade prinieslo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2020, sp. zn. 5Tdo/33/2020, (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, pod číslom 53/2021), v zmysle ktorého je dovolateľ (obvinený), oprávnený podať dovolanie proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený potom čo bolo súdom prijaté vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b), alebo c) Trestného poriadku. Dovolanie je aj v danom prípade možné podať len z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom porušenie práva na obhajobu je možné namietať iba v súdnom konaní, v rámci ktorého obvinený predmetné vyhlásenie urobil (napríklad ak obvinený nemal na hlavnom pojednávaní obhajcu, hoci išlo o dôvod povinnej obhajoby alebo nebol riadne poučený o následkoch vyhlásenia podľa § 257 ods. 5 a ods. 8 Trestného poriadku). Dovolanie v tomto prípade môže obvinený podať bez ohľadu na skutočnosť, či využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a tiež nezávisle od toho, či právo podať odvolanie v jeho neprospech využil prokurátor alebo poškodený, tak ako to prezumuje § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Uvedené rozhodnutie však v zásade nemá žiaden vplyv na dovolanie, ktoré podal obvinený K. D.. Pokiaľ však obvinený v podanom dovolaní namietal dovolacie dôvody v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, najvyšší súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že Trestný poriadok neumožňuje proti predmetnému rozhodnutiu podať dovolanie z dôvodov, ktoré obvinený namietal žiadnej z osôb oprávnených na podanie dovolania.

Nakoľko dovolateľ v podanom dovolaní neuplatnil v danej situácii jediný prípustný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom ani z obsahu dovolania nevyplývali námietky, ktoré by bolo možné podradiť pod uvedený dovolací dôvod, (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 120/2012) najvyšší súd dovolanie obvineného K. D. na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku odmietol.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyseľne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.